

BARBARA HIENG SAMOBOR *in IGOR SAMOBOR, gledališka direktorja*

Zakonca, ki sta direktorja dveh pomembnih gledaliških hiš v državi, SNG Drama in **Mestno gledališče Ljubljansko**

“Ne, ne ploskava istim **stvarem**”

Dve od največjih slovenskih gledališč vodita zakonca: Igor Samobor je direktor SNG Drama, Barbara Heing Samobor pa direktorica Mestnega **gledališča Ljubljanskega (MGL)**. Spoznala sta se pred 27 leti, kje drugje kot v ljubljanski Drami. Oba sta pred novo gledališko sezono.

► **Kakšen je čas v gledališču ob koncu iztekajoče se sezone in ob najavi nove? Je hektičen ali se umirja?**

Barbara: “Napetosti se navzven ne vidi. Vpisujemo abonmaje, hkrati pa že kar intenzivno potekajo vaje za prve tri premiere naslednje sezone. Vendar je res: vlak se upočasnjuje, število večernih predstav se počasi redči. Večina naporov in hektik je usmerjena v prihodnost, v naslednje gledališko leto. S stališča planiranja je situacija namreč sledeča: v trenutku prodaje abonmajev 2015/16 moramo umetniški vodje že pripravljati program sezone, ki bo tej sledila, torej 2016/17.”

Igor: “Fokus v zadnjih mesecih je seveda najava nove sezone in takrat je res zelo hektično. Pri nas je situacija še malenkost bolj napeta, nedavno smo namreč zaključili 2. Drama festival, ki je terjal veliko dodatnega navora ob koncu že tako ali tako naporene sezone. Hkrati pa tudi v naši hiši že potekajo vaje za jesenske premiere.”

Uspešna sezona

► **Pa bi rekla, da je bila zadnja sezona SNG Drama in **MGL** uspešna? Finančno, odzivi kritikov in občinstva ...**

Igor: “Ocenjujem, da je bila sezona v Drami zelo uspešna, predstave so bile dobro obiskane in dobro ocenjene. Zelo dobro so nas sprejeli tudi na vseh mednarodnih festivalih, ki smo jih obiskali, in prejeli smo nekaj nagrad. Ne smem reči, da je bila sezona superuspešna, ker potem ne vem, kaj bom rekel prihodnje leto (smeh), zato bom rekel, da smo na neki pravi poti.”

Barbara: “Minulo gledališko **MGL** leto si bom zapomnila po rekordnih številkah in izredni ‘pisanosti’. Uprizoritve bi ne mogle biti bolj različne, kot so bile. *Iliado* v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma si je doslej ogledalo 26.000 ljudi, *Švejka* v matični dvorani 17.000, aplavz so večinoma pospremile ovacije, uprizoritev *Neki novi tipi* je v naše gledališče zanesla aplavze, sicer značilne za rock koncerte ... Poleg števil in raznolikosti pa bo v mojem spominu ostalo kar nekaj izjemnih igralskih kreacij.”

► **Tudi v Drami je precej prahu dvignila predstava Jugoslavija, moja dežela.**

Igor: “Ja, vendar sem bolj kot političnega skupaj z avtorji predstave vesel tistega prahu, ki se dviga zaradi umetniške plati predstave.”

► **Obe gledališči sta v večji meri odvisni od države. Ta pa proračune v kulturi že nekaj časa krči. Kako shajate z vedno manj, kje morate največ rezati in ali to vpliva na umetniško ustvarjanje?**

Igor: “Država zniža sredstva ministrstvu in ta zniža stroške institucijam. Proračuni so se res drastično znižali. V zadnjih štirih letih je bilo zmanjšanja sredstev pri nas za skoraj 40 odstotkov. Morali smo začeti varčevati pri plačah, trenutno že krepko več kot polovico sredstev dajemo v program. Ves zaslužek, ki ga imamo, gre direktno nazaj v program in za plače, za nakupe in vzdrževanje opreme pa ga po navadi zmanjka. V teh štirih letih je vsako leto zmanjkala vsota denarja v višini ene produkcije. Enkrat kot rebalans, dvakrat kot poplačilo tretje četrtine plačnih nesorazmerij. Krčenje sredstev za produkcijo je postala naša

stalnica. Lahko rečem, da je zato potrebno veliko prilagajanja, predvsem pa veliko zelo vprašljivega odrekanja.”

Barbara: “Vse opisane finančne krčitve so doletele tudi **MGL**, enako moramo varčevati. Zaenkrat se ne v enem in ne v drugem teatru nismo odločili za skrajno potezo - zmanjšanje števila premier. Obe gledališči sta več kot dobro obiskani in rezanje programa bi pomenilo rezati lasten rep. Posledično bi se zmanjšalo tudi število priložnosti za delo, kar bi še poslabšalo položaj samozaposlenih ... In tako dalje in tako dalje. V krogu. Zato za zdaj divje (in včasih žal tudi že opazno) varčujemo pri scenografijah, kostumografijah, pri promociji in pri vseh ostalih stroških, povezanih s produkcijo in postprodukcijo. A vse to zaenkrat počnemo v nekakšnem dogovoru z ustvarjalci. Zdi se mi, da je vseeno boljše, da delamo, kot da ne bi delali.”

Po ustvarjalni plati gledališče ni v krizi

► **Takšen položaj nas lahko vodi do sklepa, da je gledališče v krizi. Je teater v Sloveniji v krizi?**

Barbara: “Če pritrdim temu, se lahko ujamem v past. S stališča želje po ustvarjalnosti naš teater zagotovo ni v krizi. Ustvarjalci se zgolj prilagajamo razmeram. Pravi umetnik čuti močno potrebo po ustvarjanju. Pravi umetnik ima vedno kaj za povedati in bo skušal delovati tudi v še slabših razmerah. A tega se ne sme zlorabljati! Naj najinih ugotovitev oziroma ‘optimizma’ ne izkoristijo tisti, ki imajo v rokah vzvode oziroma državni finančni plan.”

► **Imata stik z ljudmi z ministrstva, jim kdaj namenita kakšen klic, prošnjo, kritiko?**

Barbara: “Seveda. Saj rezov ne delajo ljudje na ministrstvu. Oni bi bili, verjamem, srečnejši, če bi nam lahko dali več. Seveda, srečujemo se na delovnih

sestankih, usklajujemo menja, iščemo rešitve, saj je kriza doletela širši spekter, ne zgolj našega, ali zgolj kulturo.”

► **Se morda spomnita let, za katere bi lahko rekla, da so bila za gledališče zlata?**

Igor: “Ko sem bil zgolj igravec, tega nisem niti vedel ali opazil. Vem pa, da se je včasih dalo ustvarjati brez prevelikih vnaprejšnjih omejitev. Današnje omejitve imajo lahko zelo negativne posledice. Kako je bilo včasih, je vprašanje za katerega od direktorjev, ki so Dramo vodili v času pred izbruhom krize. Zdaj vsi ves čas razmišljamo 'krizno', zato tudi vsebine predstav preslikavajo stanje, v katerem smo se znašli.”

Barbara: “Z vodenjem gledališča se ukvarjam že skoraj petnajst let. Lutkovno obdobje je bilo obdobje sorazmernega izobilja. Hkrati s prehodom v **MGL** pa se je že začela kazati kriza. Z menedžerskega stališča smo zdaj nenehno v paradoksalni fazi 'stresne depresije'. Ves čas se moramo bati. Strah je zdaj eden od glavnih motorjev.”

► **Kako pa je z infrastrukturo? V Drami se že nekaj časa trudite, da bi pridobili nove prostore. V starih se nabira plesen, zamaka, razmere niso idealne. Kako pa je s tem v **MGL**, imate tudi prostorske težave, v kakšnem stanju je vaš objekt?**

Barbara: “Zaposleni v **MGL** smo kolegom iz Drame včasih nevoščljivi, ker imajo tako lep oder in igralcu prijazno dvorano. Vemo pa, da je njihova hiša v zaskrbljujoče slabem stanju, medtem ko je stavba **MGL** dokaj nova in dobro vzdrževana. Velikanska zahvala za to gre gospe Marijani Jaklič Klanšek.”

Igor: “Hiša je v takšnem stanju, kot ste jo opisali. Starejše hiše so za vzdrževanje dražje in dvajset let ne vlaganja v stene in opremo, se zdaj že resno pozna. Moram pa reči, da se stvari premikajo. Dobili smo zeleno luč, trenutno pripravljamo dokumentacijo za razpise in zelo sem hvaležen, da se je nekaj vendarle premaknilo. Upam seveda, da ne bo ostalo samo pri dokumentaciji, kot se je to zgodilo pred leti. Če bo šlo vse

tako kot mora, bi se po letu 2020 lahko veselili obnovljene hiše.”

► **Pa hodita gledat predstave v gledališče svojega partnerja? Spremljata igralske zasedbe, si upata drug drugemu potem podati kakšno kritiko? Kako daleč si dovolita, glede na to, da živita skupaj?**

Barbara: “Hodiva, seveda. In o predstavah, ljudeh, repertoarjih ter načrtih se seveda pogovarjava.”

Igor: “Umetnost, s poudarkom na gledališču, je bila od nekdaj ena glavnih tem najinih pogovorov. Tako je bilo pred 'direktorovanjem' in tako bo po njem.”

Ne spopadata se za iste igralce

► **Sta se kdaj zagrebla za istega mladega igralca ali igralko?**

Barbara: “Okrog zasedb in igralcev se še nisva spopadla. Sva se pa že nekajkrat borila za tekste. To je kar hecno. Se znava tudi malo skregati.”

► **Potem pa imate doma še sina Filipa, ki pa je tudi igravec. Se tudi z njim spuščata v debate o igrilstvu?**

Barbara: “Mislim, da je Filip sam začutil, da ga ne bo nikamor pripeljalo, če bomo gledališke teme obravnavali skupaj. Če slučajno omenim kaj službenega, me prosi, naj mu prizanesem. To higieno je vzel tako resno, da ga je včasih kar malo težko prenašati. Sicer se nama ni odrekel (smeh), je pa zelo vztrajen na svoji poti.”

► **Najbrž mu v teh vodah ni najlažje, saj se piše Samobor in bo imel zaradi tega več težav kot koristi, čeprav bi nekateri avtomatsko pomislili, da je ravno obratno.**

Barbara: “Tako. Veliko bolj mu bo škodilo kot koristilo.”

Igor: “Bojim se, da mu bo zaradi vsega naštetega zelo težko, vsaj na začetku, do takrat, ko bodo ljudje začeli zaupati v njegovo delo.”

► **Pa vas je morda že prešinilo, da bi nekoč s sinom stali skupaj na odru?**

Igor: “Moram priznati, da sem

prav v zadnjem času razmišljal o tem. Ko sem gledal predstavo *Neki novi tipi* in pa študentske produkcije v Mali drami, me je zamikalo. Za oba bi to bil prav poseben izziv (smeh) ... Bilo mi je všeč, kar je počel, in sem si zaželel, da bi bil zraven, nič drugega. Tega mu seveda nisem povedal, tako da bo zdaj tudi on prvič slišal. S takimi čustvenimi izpadi ga res ne bi rad obremenjeval.”

► **V igrilstvu to sicer ni nič novega. Poznamo primere očetov in sinov, ki so to počeli.**

Barbara: “Ja. Zlatko in Jernej Šugman sta imela 'svojo' predstavo. Bila je dobra. In onadva sta uspela ostati povsem mirna.”

► **Vama tudi zaradi vajinih pozicij očitajo, da sta tako imenovani “power couple”. Se tudi sama počutita kot vplivna gledališčnika?**

Barbara: “Ah, ne! Sebe seveda ne doživljam na tak način. Ko se je moj soprog odločil prevzeti ravnateljsko vlogo, me je bilo strah, da bodo z vseh strani planili po naju. A tega k sreči ni bilo. Očitno je večina ljudi verjela, da res ne misliva zlorabljeni svojih položajev. In smo, kjer smo. Nič kaj glamurozno oblastnega. Zdaj sva dva, ki si prizadevata po svojih najboljših močeh in najin dom je zaradi tega postal bolj dolgočasen in resen. Ko je Igor vadal vse tiste

svoje čudovite vloge, je bilo to zame neznansko zanimivo in navdihujoče, zdaj pa ga gledam, kako se živcira zaradi podobnih stvari kot jaz.”

► **Ste Igorja takoj podprli pri kandidaturi ali ... ?**

Barbara: “Ne. Jaz sem bila precej proti.”

Igor: “Jaz sem prišel na položaj, ko je kriza ravno začela sekati in danes gre v resnici za tako imenovani krizni menedžment. Nisem si predstavljal, da bomo na vsakem koraku morali razmišljati v glavnem o tem, kako bomo preživeli. Ko sem se odločal o

kandidaturi, je bila situacija takšna, da je bilo težko reči ne, predvsem, ker sem v Drami že zelo dolgo in jo jemljem za svojo. Veliko mi pomeni. Pozvan sem bil že nekajkrat prej in doma smo imeli o tem vsakič globoke razprave, predvsem o tem, kaj bi lahko to za sabo potegnilo. Včasih mi je zaradi te odločitve zelo žal, predvsem zaradi vseh napetosti, ki jih je omenila Barbara. Ampak, ko nastane kaj lepega, se mi pa vedno zdi, da je bilo vredno in prav."

Dvojnost je utrujajoča, ampak lepa

► **Vas nikoli ne prime, da bi spet stopili na oder? Ne pogrešate igralsstva?**

Igor: "Ja, me. Vsakič, ko gledam kakšno dobro predstavo. No, ravno zdaj delam v novi predstavi, zelo sem utrujen, ker je delo dvojno, ampak takšna utrujenost mi je zelo všeč."

Barbara: "Veste, Igor jemlje vse zelo resno. Perfekcionizem je njegov horoskop. Če bi bila nuja, bi se po mojem naučil operirati slepič."

► **Kje sta se pa vidva sploh spoznala?**

Barbara: "Tukaj, v Drami. On je bil še mlad igravec, jaz asistentka režije. To je bilo pred 27 leti."

► **Kakšno pa je bilo vzdušje na igralski sceni takrat za mlade gledališnike, če ga primerjate z današnjim?**

Igor: "Osnovna atmosfera je sicer zelo podobna, a takrat je bilo še zagotovljeno, da boš nekje zagotovo dobil delo. Danes je veliko več negotovosti. Rednih delovnih mest je manj, prekernih del pa vedno več in žal ta situacija prehaja v stalnico. Trenutni svet ni naklonjen mladim, verjamem pa, da ga bodo s časom obvladali. Umetniške poti pa so si verjetno zmeraj podobne."

Barbara: "Sama imam vse tri skrajne izkušnje. Izkušnjo razkošne zaposlenosti oziroma prezaaposlenosti, izkušnjo brezposelnosti in izkušnjo delovnega mesta, s katerega deliš delo drugim. Iskreno skrbim za

to, da bi čim več mladim ljudem omogočila delo, preživetje. Ne strinjam se z modelom, po katerem naj bi otroci plačevali za neumne manevre staršev in dedov. Ne maram, da je mlade ljudi strah. Ne maram ideje, po kateri naj bi trši, socialno neizprosni modeli prišli do kraja v veljavo prav v njihovem času. Mučen je pogled na mlade, ki so od strahu za samega sebe sovražni drug do drugega."

► **In tako je vedno več komolčarstva ...**

Barbara: "Tako je. Misleč, da je tvoja sreča pogojena z nesrečo drugega."

Igor: "Napetost je pogojena tudi z dejstvom, da smo majhna dežela. Ograda je vsak dan ožja, zrnja pa vsak dan manj."

Bolj kot kolegi so ji škodile kolegice

► **Barbara, ste imeli kot ženska zaradi svojega spola v igralskem poklicu kdaj težave? Gre vendarle za poklic, kjer osrednjo vlogo igra pozornost, ste občutili kaj šovinizma, je bila bitka tudi med spoloma?**

Barbara: "Moj poklic je režija. To je še vedno večinsko moško opravilo. Vendar moram žal povedati: če mi je kdaj kdo škodil, so mi škodile kolegice v spolu. Ženske. Ne moški. Seksizma sem doživela zelo malo. Je bil, ampak ga je bilo po žličkah - toliko, da sem ga lahko prenašala s humorjem."

► **Ko smo že pri ženskah.**

Poročeni ste z Igorjem Samoborjem, ki velja za enega najbolj šarmantnih moških. Kako ste sprejeli njegove vloge, kjer mora Igor igrati v ljubezenskih prizorih z drugimi ženskami, igralkami? Ne glede na to, da gre za vlogo, znajo biti takšne stvari včasih vznuditi nezaupanje.

Barbara: "V mladosti je bilo seveda kar veliko teh

ljubezenskih prizorov. Različne Igorjeve partnerice sem različno dobro prenašala. Ljubosumje ni bilo nikoli povezano s formalno telesno lepoto. Skrbele so me vezi in vibracije, ki se vzpostavijo med vajami, kar je normalno, saj

igranci med pripravami predstave skupaj preživijo veliko časa. Ne spomnim pa se, da bi me Igor ali katera od njegovih soigralk kdaj zelo grdo namučil. Nasprotno, zelo lepo so pazili na mene." (smeh)

Oder je oder, življenje ima druge tirnice

► **Igor, kako pa ste vi to doživljali? Igralstvo je specifičen poklic in neka vez, kot je omenila vaša soproga, se med dvema igralcema, ki zgolj igrata par, zagotovo vzpostavi.**

Igor: "Seveda se. Vsako igralčevo početje je povezano z najglobljo intimo in na vajah za neko predstavo je nujno, da si popolnoma odprt. Moraš se razgaliti, o sebi govoriti, sprejemati druge in logično je, da se ekipa med seboj preplete, seveda vse v smislu skupnega doživetja, ki se mu reče predstava. Par na odru mora živeti vsak trenutek avtentično, prepričljivo in samo vprašanje je, kaj je tista izkušnja para, ki jo hoče predstava povedati. To pomeni, da se včasih tudi sovražimo, preklinjamo, obtožujemo, drugič pa obožujemo in ljubimo. Vse je povezano s spoznanji, ki si jih izmenjujemo. Ampak oder je oder, življenje pa vendarle poteka po drugih tirnicah."

Usklajen okus za opremo doma

► **Imata za filme podoben okus?**

Barbara: "V nekem zdravem ravnotežju. Ne hodiiva skupaj naokoli in ne občudujeva istih stvari, če to mislite. Če bi šla danes na primer v kino, bi jaz navdušeno gledala, Igor pa bi poleg mene sedel in se pritoževal. Jaz pri filmih popolnoma 'padem not', moj mož je bolj kritičen. Ne, ne ploskava istim stvarim."

► **Se torej kot par bolj dopolnjujeta, kot da bi si bila zelo podobna?**

Igor: "Tako je."

Barbara: "V okusu pa sva se ujela pri opremljanju doma. Tam

sva popolnoma usklajena.”

► **Kakšen slog je to?**

Barbara: “Ijubeče meščanski (smehe). Ah, mislim, da imava kar odštekani slog. Najina prva spalnica je bila črna. Vse stene so bile črne, postelja bela. Tako sva imela kar nekaj let. Zafrkavali so naju, da imava doma Malo dramo.”

Igor: “Uresničila sva svoje pubertetniške sanje.”

► **Kako pa bosta izkoristila čas pred novo gledališko sezono?**

Barbara: “Želiva si na eno majhno potovanje. In na morje. Drugo je tradicionalno, prvo pa je odvisno od denarja in časa, vsako leto sproti.”

IZAK KOŠIR

“Ne strinjam se z modelom, po katerem naj bi otroci plačevali za neumne maneve staršev in dedov. Ne maram, da je mlade ljudi strah.”

Rednih delovnih mest je manj, prekernih del pa vedno več in žal ta situacija prehaja v stalnico. Trenutni svet ni naklonjen mladim, verjamem pa, da ga bodo s časom obvladali.”

“Mislim, da je Filip sam začutil, da ga ne bo nikamor pripeljalo, če bomo gledališke teme obravnavali skupaj. Če slučajno omenim kaj službenega, me prosi, naj mu prizanesem.”

“Ves zaslužek, ki ga imamo, gre direktno nazaj v program in za plače, za nakupe in vzdrževanje opreme pa ga po navadi zmanjka. V teh štirih letih je vsako leto zmanjkala vsota denarja v višini ene produkcije.”

Barbara Hieng Samobor in Igor Samobor, režiserka in igralec, oba sta gledališka direktorja, zasebno pa zakonca.

Igralec in režiserka oba pa direktorja

On, **Igor Samobor**, diplomirani igralec, je rojen leta 1957 in je eden od najprepoznavnejših obrazov slovenskega gledališča in filma, pred nekaj leti pa ste ga lahko v vlogi psihiatra gledali tudi v televizijski nadaljevanki Na terapiji. Je dobitnik Borštnikovega prstana za življenjsko delo leta 2012. Leto dni kasneje je blestel v vlogi učitelja nemščine v filmu Razredni sovražnik Roka Bička. Član ljubljanske Drame je od leta 1981, maja leta 2013 pa je začel petletni mandat kot direktor te osrednje slovenske gledališke hiše.

Ona, **Barbara Hieng Samobor**, režiserka, je rojena leta 1961 in je diplomirala leta 1986 z režijo Cankarjeve drame Pohujšanje v dolini Šentflorjanski, za katero je prejela študentsko Prešernovo nagrado. Kot režiserka je delovala v Drami, **MGL**, v Prešernovem gledališču v Kranju, SLG Celje, v SNG Maribor in LG Ljubljana. Leta 1995 se je zaposlila na Radiu Slovenija, kjer je službovala štiri leta, nato pa je postala programska direktorica Lutkovnega gledališča Ljubljana. Od leta 2007 je direktorica **MGL**.